Täysistunto

Tiistai 8.3.2016 klo 14.00—17.30

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2015 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.12 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi esitän, että tässä hallituksen esityksessä olevat lakiehdotukset hylätään.

Mehän äänestimme tästä asiakohdasta eli maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta viime perjantaina. Tähän lakiehdotukseen oli valiokunnan mietinnössä kaksi vastalausetta, joiden mukaan tapaukset, joissa on kyseessä uusi rakennus ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa olevaa rantakaavaa, tai sitten sellainen kaava, jolla on merkittävää suojeluvaikutusta, olisivat jääneet edelleen elyssä ratkaistavaksi eli näitä poikkeamia ei olisi siirretty kunnille. Tähän on monia perusteluita, ja tärkein perustelu on se, että ne valitukset, jotka ely on tehnyt, ovat menestyneet eli niiden mukaisesti on ratkaistu sitten asiat. Sen sijaan kuntien valitukset ja kuntien myönteiset päätökset eivät ole menestyneet. Eli tässä nähdään se, että on paljon sellaisia ongelmia, joita edelleen olisi hyvä katsoa kuntia suuremman kokonaisuuden kautta, ja silloin nämä elyt olisivat tässä hyvät.

Mutta ongelma on tietysti se, että kun tämä tuleva maakuntauudistus on vireillä, niin me emme tiedä, mitä näille elyille tapahtuu. Hallituksen uusien esityksien mukaan niiden pitäisi olla konsultoivia viranomaisia, mutta tästä ei ole mitään esitystä. Toisaalta sitten myöskin hallituspuolueitten edustajat sanoivat, että on hyvä, että elylle jää valitusoikeus. Mutta mikä on tämä tuleva ely? Tämä on myös yksi syy tähän hylkäysesitykseen.

17.14 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Myllerin tekemää hylkäysesitystä. Tätä asiaa käsiteltiin viime viikolla täysistunnossa aika laajasti, ja perustelut sille, miksi tämä esitys pitäisi hylätä, tulivat viime viikon keskustelussa hyvin esille.

17.14 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten viime viikolla oli jo laajasti puhetta, niin tämä kyseinen esityshän tulee kokonaisuudessaan purkamaan hyvin paljon byrokratiaa, mikä on hallitusohjelman mukainen tavoite. Lisäksi tämä on tärkeää, että pää-

tökset voidaan tehdä lähellä ihmistä elikkä kunnissa. Valitusoikeushan todellakin tulee säilymään. Sitten edustaja Myller esitti huolensa siitä, minne ne katuasiat tulevat nyt, kun elyille annetaan valitusoikeus, tulevatko ne maakuntahallinnolle. Huomattavaa on se, että tällä hetkellä maakuntahallintouudistusta mietittäessä ja rakennettaessa tämän y-sektorin osalta on käyty keskustelua, kuinka laajasti niistä toiminnoista siirtyy sitten kuitenkin valtionhallinnon hoidettavaksi. Tällä hetkellä näyttää erittäin todennäköiseltä, että se on joku valtion hallinto-organisaatio, joka todennäköisesti näitä valitusasioita tulee hoitamaan. Kyllähän se näin valituskokonaisuuksissa varmasti myöskin on järkevää hoitaa sillä tavalla, ettei omia asioita siinä valvota.

Tällä kuviolla pysymme yhä hallituksen esityksen mukana, eli meidän mielestämme se on hyvä.

17.16 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Olen hyvin pitkälti samoilla linjoilla kuin edustaja Maijala edellisessä puheenvuorossaan. Kuten on varmasti laajasti tullut tässäkin istunnossa ilmi ja muutenkin julkisessa keskustelussa, niin eletään vaikeita taloudellisia aikoja eikä ole helppoa laittaa Suomea kuntoon ja nousuun. Mutta onneksi voidaan tehdä myös positiivisia ratkaisuja, voidaan antaa vapauksia ja mahdollisuuksia paikallisille toimijoille sinne alueelle, ja siitä on tässä kysymys. Kysymys on myös turhan sääntelyn purkamisesta, olemassa olevien säädösten sujuvoittamisesta elikkä näistä byrokratia- ja normitalkoista. Tämä on ehkä kaikista merkittävin lakiesitys tähän asti, mikä on tullut näitten byrokratiatalkoitten osalta käsittelyyn.

Kuten on tullut tässä keskustelussa esille, niin edelleen oikeusturvatakeet ovat olemassa, ei tarvita näitä vastalauseessa esitettyjä muutoksia tähän lakiin, ja siksi tuenkin valiokunnan enemmistön kantaa ja olen sitä mieltä, että viedään tämä laki tällaisena eteenpäin ja annetaan vapautta toimia.

17.17 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että byrokratiaa on syytä purkaa siellä, missä sitä ylenmääräisesti on. Mutta ei pidä myöskään sekoittaa sitten sellaisia asioita, jotka liittyvät esimerkiksi ihmisten oikeusturvaan, yhdenvertaisuuteen, siihen, että kansalaisoikeudet toteutuvat, byrokratian purkuun.

Nyt on selkeästi näytetty ja osoitettu se, että läheskään kaikilla kunnilla ei ole joko resursseja, osaamista tai että jostain muusta syystä johtuen ne päätökset, joita kunnissa on tehty, ovat menneet nurin oikeusasteissa. Sen vuoksi on hyvä, että varsinkin siihen saakka, kunnes tiedetään, mikä valitustie sitten tulevaisuudessa tulee olemaan, vältyttäisiin nyt tällaisilta isoilta muutoksilta tässä kysymyksessä.

Se, että edustajat täällä sanovat, että valitustie tulevaisuudessa tulee olemaan valtionhallinnon kautta, on varmasti yksi mielipide tässä, ja se oli Tarastin esityksessä. Mutta sitten on vahvoja mielipiteitä sen osalta, että se tulee olemaan maakuntahallinnossa, ja sitä sopii sitten hyvin kysyä, onko se liian lähellä näitä "pukki kaalimaan vartijana" -tyylisesti.

17.19 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla edustaja Kurvisen toteavan, että tämä hallituksen esitys on merkittävin lakiesitys tähän mennessä normien- ja byrokratianpurkutalkoissa. Minäkin olen epäillyt sitä, että nämä kuuluisat normitalkoot ja byrokratianpurku kohdistuvat suhteettomasti nimenomaan ympäristölainsäädäntöön ja niihin mekanismeihin, joilla valvotaan sitä, että ympäristölainsäädäntöä Suomessa noudate-

taan. Kysymys on meidän elinympäristömme laadusta, turvallisuudesta, terveellisyydestä ja viihtyisyydestä.

Toin nämä asiat esille jo viime viikon keskustelussa, mutta lyhyesti nyt kertauksen vuoksi totean sen, että rantoja koskevat kuntien päätökset ovat kaikista maankäyttöön liittyvistä päätöstyypeistä huonoiten kestäneet oikeudessa — rantakaavapäätökset, silloin kun niistä on valitettu, ovat kaikista kaavatyypeistä huonoiten oikeudessa kestäneet. Kun kunnat ovat tehneet myönteisiä poikkeuslupapäätöksiä, niin siltä osin kuin näistä on valitettu, kaksi kolmasosaa valituksista on mennyt oikeudessa läpi. Kun ely-keskusten tekemistä poikkeuslupapäätöksistä on valitettu, vain 9 prosenttia valituksista on mennyt läpi. Pidän hyvin epäilyttävänä sitä, että juuri sen tyyppisissä kuntien päätösasioissa, joissa kunnilla on ollut suurin taipumus katsoa lakia sormien läpi, niin kuntien poikkeuslupavaltaa lisätään.

Aivan niin kuin edustaja Myller totesi, ei ole mitenkään varmaa, että meillä tulevaisuudessa edes on valtion alueellista ympäristöhallintoa. Edustaja Kurvisen puoluetovereilta olen monilta kuullut tässä talossa, että meillähän tulevaisuudessa ei tule olemaan alueellista valtion ympäristöhallintoa, vaan tehtävät siirtyvät maakunnille. Pidän tätä kehitystä yhdistettynä tähän kuntien poikkeuslupavallan laajentamiseen hyvin huolestuttavana.

17.21 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Suomessa joka puolella, kunnissa ja kaikkialla muualla, tulee päätökset tehdä lakien mukaan. Meidän kuntiemmekin virkamiehistä suurin osa varmasti — lähes kaikki — pyrkii toimimaan mahdollisimman paljon lakien mukaisesti. Jos on epäilystä, että kunnissa ei ole tarpeeksi osaamista jonkun asian hoitamiseksi, niin jo tänä päivänä varsinkin pienet kunnat harjoittavat kuntienvälistä yhteistyötä. Meidänkin kunnallamme on naapurikuntien kanssa montakin yhteistä asiaa, muun muassa rakennusvalvontapuolella ja tämmöisissä. Minä en kyllä ollenkaan epäile, etteikö näitä tehtäisi asianmukaisesti ja tietotaidolla, parhaan mukaan yritetään tehdä näitä asioita.

Toinen asia sitten on nämä valitusten määrät. Pitää paikkansa, että 65 prosenttia elyn tekemistä valituksista on mennyt läpi. Mutta kuinka monesta on valitettu? Suurin osa on mennyt semmoisenaan läpi, koska ne ovat olleet hyviä, pysyviä, kestäviä päätöksiä. Elikkä nyt pitää muistaa, että ely on kiinnittänyt huomiota vain näihin asioihin, joissa on selvästi toimittu lakien vastaisesti, joissa on tapahtunut virhe. Elikkä ei todellakaan voi sanoa, että 65 prosenttia päätöksistä olisi mennyt sen jälkeen nurin, kyllä kunnissa on tehty hyviä päätöksiä.

Sitten toinen asia on tämä, että ympäristösektorilta on purettu eniten byrokratiaa, se pitää paikkansa. Meidän eri hallinnonaloistamme maatalous- ja ympäristöministeri Tiilikaisen työllä on hänen hallinnonalallaan saatu parhaiten byrokratianpurkuasiat liikkeelle. Mutta se ei todellakaan tarkoita, että sitä oltaisiin kohtelemassa pahemmin kuin muita, vaan kun esimerkiksi äsken on hyväksytty luonnonsuojelulain muutos ja siinä on tämä suojelualueitten merkitseminen, niin siinä on tapahtunut sellainen asia, että nytten ympäristökeskusten ei tarvitse käyttää puolta voimavaroistansa liito-oravien reviirialueiden merkitsemiseen, vaan ne voivat keskittyä niihin asioihin, millä on oikeasti tulosta ja merkitystä. Eli näillä säästötalkoilla todellakin päästään siihen, että tuloksia saadaan (Puhemies koputtaa) paremmin aikaiseksi.

17.23 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Muinaispohjoismainen sanonta on, että lailla maata on rakennettava, ja se kertoo sen, että kyllä kaikki viranomaiset — myös jopa

luottamushenkilöt jopa kunnissa, hekin rinnastuvat meidän lainsäädännössämme virkamiehiin — joutuvat noudattamaan lakia. Jos he rikkovat lakia, silloin heitä uhkaa vahingonkorvausvastuu, heitä uhkaavat rikosoikeudenkäynnit. Eivät kunnat, kun ne sitten jatkossa toivon mukaan myöntävät näitä poikkeuslupia, voi toimia niin kuin ne haluavat, eivätkä maakunnatkaan, kun aikanaan niihin sitten saadaan lainsäädäntö päätettyä.

Aivan kuten täällä keskustelussa on tullut mainiosti esille, kuntien ympäristötoimet, siellä toimivat viranhaltijat ja siellä olevat toimielimet, tekevät satoja tai, rohkenen sanoa, tuhansia päätöksiä koko ajan. Suurimmasta osasta niistä ei valiteta. Voi olla aivan hyvinkin, että niistä päätöksistä, joista on valitettu, siellä on sitten valituksia saattanut mennä läpi, mutta kysymys on tulkinnanvaraisista lainsäädännön kohdista. Ympäristölainsäädännössä on, niin kuin esimerkiksi edustaja Hassi hyvin tietää, joustavia normeja, ja aina välillä haetaan sitten niitä ennakkotapauksia, se on ihan normaalia.

Haluan nyt, puhemies, vielä tähdentää sen asian, että kun katsoin tätä meidän perustuslakia, niin siellä 21 § takaa oikeusturvan: jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ilman aiheetonta viivästystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa ja oikeus saada omia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tällaisen lainkäyttöelimen tutkittavaksi. Ei tähän oikeuteen puututa tällä maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella mitenkään. Valitusmahdollisuudet, oikeusturva tullaan jatkossakin järjestämään. Ei tässä sellaisesta draamasta ole kysymys. Laitetaan vain asia eteenpäin ilman huolia.

17.25 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kysymykseen näistä läpimenneistä valituksista. Luottaisin, että kunnissa kyllä ollaan kehityskelpoisia ja oppivaisia näittenkin asioiden suhteen, enkä haluaisi myöskään kuntapoliitikon roolissa osoittaa epäluottamusta kuntien tai niitten luottamushenkilöitten suuntaan. Pidän sellaista itse asiassa varsin kummallisena.

Lisäisin myös, että normien purku on suunnitteilla myös valitusoikeuden suhteen, niin että tällaisista turhista jarrutusvalituksista päästäisin kenties jatkossa eroon. Kannustankin hallitusta eteenpäin tällä tiellä.

17.26 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä toikin tässä esille sen, mitä ajattelin tuoda esille, että hallitushan suunnittelee myös valitusoikeuksien vähentämistä. Ja nämä asiat yhteenlaskettuna, että kuntien poikkeuslupavaltaa lisätään ja valitusoikeutta kavennetaan, nyt valitettavasti tulevat tarkoittamaan sitä, että mahdollisuudet saada kumottua lainvastaisia päätöksiä, silloin kun niitä tehdään, tulevat kaventumaan.

17.26 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kun nimi mainittiin, niin kommentoin. Elikkä lainvastainenhan on semmoinen päätös, minkä oikeus toteaa lainvastaiseksi, ei niitä voi ennakkoon todeta lainvastaisiksi, ja sitten jos valitetaan, niin oikeus määrittelee, onko se lainvastaista vai ei.

Valitusoikeuden suhteen ongelma varsinaisesti ei ole valitusoikeus vaan valituksen käsittelyaika, se, että ne päätökset venyvät valituksen käsittelyn ja oikeuden keston takia. Mutta toisaalta valitusoikeuden ei kuitenkaan välttämättä tarvitse koskea kuin henkilön omaa asiaa. Elikkä tällainen yleisvalittaminen muitten, naapureitten tonteista — on kyseenalaista, tarvitaanko sellaista edes.

17.27 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi otti hyvin esille sen, että valitusoikeuksia on tarkoitus kaventaa, ja tämä on todella merkittävä ja iso asia. Tällä tavalla me voimme keskittyä siihen, että tuomioistuimet voivat keskittyä siihen työhön, mikä niille oikeasti kuuluu, ja merkittävien asioiden hoitamiseen. Tosin pienikin asia on joillekin merkittävä, mutta tärkeää on se, että se pienikin asia pystytään hoitamaan. Kunhan saadaan järkeistettyä se, että turhista asioista ei valiteta, voidaan keskittyä siihen, että valituksilla on oikeasti merkitystä. Minun mielestäni tämä on kyllä erittäin järkevää tuomioistuinlaitoksen toimintojen suuntaamista oikealla tavalla.

17.28 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnassa on käsitelty näitä valitusoikeuksien rajaamiseen liittyviä asioita, ja siinä on kyllä tullut hyvin selväksi — esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden lausunnossa — se, että jos joku instanssi tekee päätöksen, joka on sisällöltään lainvastainen, ja kukaan ei siitä valita, niin silloin se jää voimaan. Valitusoikeuden rajaaminen lisää sitä mahdollisuutta, että myös lainvastaisia päätöksiä jää voimaan. Ja kun edustaja Mäkelä mainitsi nyt kiusaa tekevät naapurit, niin sen näkökulman kannalta ironista on se, että yksi vaihtoehto, mitä nyt selvitetään, on se, että kaavoissa valitusoikeus olisi jatkossa ei kaikilla kuntalaisilla, niin kuin nyt, vaan niin sanotusti asianosaisilla eli käytännössä naapureilla. Eli jos me nyt uskomme, että nimenomaan naapurit tekevät kiusaa, niin miksi sitten mietitään sellaista valitusoikeuden rajaamista, että nimenomaan vain naapurit olisivat käytännössä ne, jotka saisivat valittaa?

17.29 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä täsmennyksenä edustaja Hassille tästä, että nimenomaan puhun yleisvalittamisesta, siitä, että valitetaan kylänmiesten toimesta muitten asioista. Jos se naapuri-sana tuli siihen, niin se ei ollut välttämättä asian ydin eikä tarkoitus.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.